

Seat No. : _____

TH-116

**B.Com. Sem.-I
May-2013**

**CE 101 (E) Fundamentals of Banking I
(Banking)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) પ્રશ્નની જમણી બાજુએ આપેલ અંકો ગુણ દર્શાવે છે.

૧. વિશ્વમાં બેંકિંગ ક્ષેત્રનો ઉદ્ભવ તથા વિકાસનો પ્રાચીન ઇતિહાસ સમજાવો. ચેક તથા ચલણી નોટો બહાર પાડવાની પ્રથા તથા ડીપોઝીટ બેંકિંગનો પ્રારંભ કઈ રીતે થયો ? ૧૪

અથવા

ભારતમાં બેંકિંગ ક્ષેત્રના વિકાસની તબક્કાવાર સમજૂતી આપો.

૨. જોઈન્ટ સ્ટોક કંપનીનું ખાતું ખોલવાની પ્રક્રિયા સમજાવો. ૧૪

અથવા

ભાગીદારી પેઢીનું ખાતું ખોલવાની પ્રક્રિયા સમજાવો તથા ભાગીદારી પેઢીનું ખાતું ખોલતી વખતે બેંકરે કઈ કઈ તકેદારીઓ રાખવી જોઈએ ?

૩. વેપારી બેંકોની શાખસર્જન પ્રક્રિયા સમજાવો. ૧૪

અથવા

ધિરાણના જુદા જુદા પ્રકારો ચર્ચો.

૪. ચેકનું કોસિંગ એટલે શું ? તેના પ્રકારો ચિત્ર દોરી સમજાવો. ૧૪

અથવા

પ્રોમિસરી નોટ તથા વિનિમય પત્રના ખ્યાલો સમજાવો.

૫. નીચે આપેલા વિધાનો ખરા (✓) કે ખોટા (X) ની નિશાની કરી જવાબ આપો : ૧૪

(i) બેંક એટલે બેંકિંગ, બેંકર

(ii) રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા, તે ભારતની ખાનગી બેંક છે.

(iii) H.U.F.નું ખાતું એટલે હિંદુ સંયુક્ત કુટુંબનું વેપારી ખાતું

- (iv) થાપણો સ્વીકારવી તે બેંકનું પ્રણાલિકાગત કાર્ય છે.
- (v) ગ્રાહકનું ખાતું બંધ કર્યા પછી તે ખાતા પર લખાયેલ ચેક બેંકરે ચૂકવવો જ પડે.
- (vi) બીલ ઓફ લેડિંગ એ નેગોશીયેબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ ગણાતુ નથી.
- (vii) દરેક ચેક વિનિમય પત્ર છે, પરંતુ દરેક વિનિમય પત્ર ચેક નથી.
- (viii) કોસિંગ કરેલા ચેકના નાણાં બેંકરે કાઉન્ટર પર ચૂકવવા જ પડે.
- (ix) દૂધની સહકારી મંડળીઓ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં ખાતું ખોલાવી ન શકે.
- (x) શ્રી રામકૃષ્ણ મિશનનું ખાતું ટ્રસ્ટનું ખાતું કહેવાય.
- (xi) ચાલુ ખાતા પર સૌથી વધુ વ્યાજ પ્રાપ્ત થાય છે.
- (xii) શાખ પત્ર તે બેંકનું ધિરાણ અથવા ગેરંટી આપવાનું સાધન છે.
- (xiii) કેશ કેડિટ તે સતત ચાલતું ખાતું છે.
- (xiv) ચેકની રકમના આંકડા તથા શબ્દોમાં તફાવત હોય તો બેંકર ચેકનો નકાર કરે છે.

Seat No. : _____

TH-116

B.Com. Sem.-I

May-2013

CE 101 (E) Fundamentals of Banking I

(Banking)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures in the right indicates marks.

1. Explain evolution and development of banking sector in the world. How cheque, issue of currency note and deposit banking began ? **14**

OR

Explain in detail history of evolution of Indian banking sector.

2. Explain the process of opening an account of Joint Stock Company. **14**

OR

How a partnership firm can open its account in a bank ? What are the precautions banker have to take in opening partnership firm's account ?

3. Elucidate process of 'credit creation' by commercial banks. **14**

OR

Discuss types of credit.

4. What do you mean by crossed cheque ? Explain types of crossing with the help of figure. **14**

OR

Explain the concepts of Promissory Note and Bills of Exchange.

5. Put (✓) mark for correct and (×) mark for incorrect statements. **14**

(i) Bank means Banking, Banker.

(ii) Reserve bank of India is a private bank.

(iii) H.U.F.'s A/c is an account of Hindu undivided family's business.

- (iv) Accepting deposits is the traditional function of bank.
  - (v) Banker must honour a cheque of a closed account.
  - (vi) Bill of Lading is not a negotiable instrument.
  - (vii) Every cheque is a bill of exchange, but every bills of exchange is not a cheque.
  - (viii) Banker has to pay cash on counter for crossed cheque.
  - (ix) Dairy co-operative societies cannot open their account in nationalized bank.
  - (x) Shree Ramkrishna Mission Institution's account is an illustration of Trust's account.
  - (xi) Current Account earns maximum rate of interest.
  - (xii) Letter of credit is an instrument of banker to advance loan or give guarantee.
  - (xiii) Cash credit is active and running account
  - (xiv) Banker dishonours the cheque incase of difference in words and figure of the amount.
-